

Jeolojik Miras Alanlarının Alternatif Turizm Kapsamında Değerlendirilmesi: Ballica Mağarası Örneği

Pervin YEŞİL

Atatürk Üniversitesi Ziraat Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü, Erzurum

Murat YEŞİL

Çevre İl Müdürlüğü Doğa Koruma ve Milli Parklar Şubesi, Erzurum

Hasan YILMAZ

Atatürk Üniversitesi Ziraat Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü, Erzurum

Geliş Tarihi 11.12.2007

ÖZET : Yapısı ve özel oluşumları nedeni ile ülkemizin önemli mağaralarından birisi olan Ballica Mağarası Tokat ili Pazar ilçesi yakınlarında yer almaktadır. Türkiye'nin 28 Jeolojik Miras alanından birisi olup yakın bir geçmişte de Tabiat Parkı olarak ilan edilmiştir. Bu mağara ayrıca pek çok doğal ve kültürel kaynak değerine oldukça yakın bir konumdadır. Bu çalışmada Ballica Mağarası'nın sahip olduğu ve yakın çevresinde yer alan kaynaklar belirlenmiştir. Mağaranın yalnız başına turizme kazandırılması çalışmaları yerine diğer tüm koruma amaçlı alternatif turizm faaliyetleri ile birlikte ele alınması, tur güzergahları oluşturularak alanın bir bütün olarak planlanması gerektiği sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Ballica Mağarası, Alternatif turizm, Mağara turizmi.

An Evaluation of Geologic Heritage Areas in the Scope of Alternative Tourism: The Sample of Ballica Cave

ABSTRACT : The Ballica Cave, which is one of the most outstanding caves in our country due to its structure and specific formations, is located in the close vicinity of Pazar County in Tokat province. It is one of the 28 geologic heritage areas of Turkey and has been declared a Natural Park recently. In addition, this cave is in a close location to several natural and cultural resources. In this study, the resources the Ballica Cave has and the ones located nearby were determined. Instead of introducing the cave alone to tourism, it was concluded that it should be handled together with all other protection focused alternative tourism activities and that the area should be planned as a whole by forming tour routes.

Key words: The Ballica Cave, alternative tourism, cave tourism

GİRİŞ

Yerkürenin yüzyıllardır biçimlenen yüzey şekli ve coğrafik farklılıklar ile birlikte farklı atmosferik şartlar, birbirinden farklı zenginlikte ve çeşitlilikte sayısız doğal kaynak değerlerini yaratmıştır. Yerküre üzerinde yer alan ülkelere ait ada parçaları üzerinde yer alan bu farklı oluşumlar ve bunların içerdikleri koruma alanları zaman içinde her ülke tarafından belirlenen ilkeler çerçevesinde tanımlanarak sınıflandırmaya tabi tutulmuştur (Demirel, 2005).

Ülkemizde de Milli Parklar Kanunu, Orman Kanunu, Çevre Kanunu, Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma kanunu, Kara Avcılığı Kanunu ve Su Ürünleri Kanunu kapsamında korumaya alınmış alanlar yanında, uluslararası koruma statüleri kapsamına alınarak korunan alanlar da yer almaktadır. Uluslar arası statüler kapsamında korunan alanlardan birisi Miras Coğrafyalar-Jeolojik Miras alanlarıdır. Ülkemizde 1999 yılında kurulan Jeolojik Mirası Koruma Derneği, ülkemizin jeolojik mirasını belirlemekte, jeolojik oluşumların korunması amacı ile çalışmalar yürütmektedir.

Miras coğrafyalar, insanın yeryüzünde binlerce yıldır süren ve özellikle son 60 yılda en üst noktaya ulaşan yok edici etkisine karşı bugüne kadar

direnenek ayakta kalabilmiş alanlardır. Doğal yaşam açısından dünya ölçeğinde önemli alanların yanında, benzersiz jeolojik, arkeolojik, tarihsel ve kültürel özelliklere sahip yerler de miras coğrafya olarak tanımlanabilir (Anonim, 2003).

Miras coğrafyalar birçok canlı ve cansız varlığı içinde barındırır. Bu alanlarda henüz bilimin dahi tanımlamadığı canlılar yaşamaktadır. Bu alanlara insanlar kadar diğer canlılar da muhtaçtır (Eken, 2003). Miras coğrafyaların önemli bir kolunu, çok fazla gündeme gelmemesine ve bilinmemesine rağmen genellikle doğal mirasları bünyesinde barındıran ve oluşumları çok uzun zaman süreçlerine dayanan, tahrip edildiklerinde ya da yok edildiklerinde geri dönüşü mümkün olmayan, yerkürenin yaşam sürecinin herhangi bir döneminde meydana gelmiş, gerek oluşum ve gerekse bulunuş şekli ile benzersiz bir doğal anıt niteliğindeki jeolojik miras alanları oluşturmaktadır

Jeolojik olaylar sırasında oluşup geçmişten günümüze kadar ulaşmayı başaran bu alanlar; kimi zaman küçük bir fosil yatağı veya mineral kümesi olabileceği gibi kimi zaman da muhteşem görünümlü yer şekilleri olabilir. Doğanın sanatçı titizliğiyle

oyarak şekil verdiği bir peribacası, bir devkazanı, bir kanyon, bir obruk veya karstik bir mağara, yeryuvarının şekillenmesinde büyük payı olan atmosferik güçlerin görkemini de göz önüne sermektedir. Bunlar geçmişten günümüze sadece mesaj getirmekle kalmaz, insanları görünüşleri ile de etkilerler (Güngör, 2003). Bu alanların birer miras alanı olarak nitelendirilerek koruma statüsü oluşturma çalışmaları çok eskilere dayanmamaktadır. Ancak yakın geçmişte başlayan çalışmalar ümit verici sonuçlara ulaşmaktadır.

Jeolojik mirası koruma çalışmaları ilk olarak 1991 yılında Fransa'nın Digne kentinde yapılan Jeolojik Mirası Koruma Sempozyumu ile başlamıştır. Bu sempozyumda alınan kararlar yayınlanarak tüm ülkelere jeolojik mirası korumak için çağrı yapılmıştır. Bu sempozyum sonunda yayınlanan bildirge otuz ülke tarafından kabul edilmiştir (Güngör, 2003).

Jeolojik miras niteliğindeki yerler, hem yerkürenin oluşumunun daha iyi anlaşılması, hem de bu bilgilerin gelecek kuşaklara aktarılması bakımından önemlidir. Digne Bildirgesi'nin ardından giderek daha fazla ülke, kendi ülke sınırlarındaki önemli jeolojik ve jeomorfolojik yerleri dikkate almaya ve korumaya yönelik stratejiler geliştirmeye başlamışlardır (Yılmaz, 2002).

Doğal miraslar; su, kara, hava ve geniş anlamda 'yaşam çemberi' ni içerisine alan ve turizm kapsamında değerlendirildiğinde sürdürülebilirlik ilkeleri çerçevesinde planlanması zorunlu olan alanlardır. Sürdürülebilir turizm; gelecek için perspektifleri geliştirerek ve koruyarak, turistlerin ve ağırlayan bölgenin güncel ihtiyaçlarını yerine getiren, yaşayan canlı sistemlerin, biyolojik çeşitliliğin, temel ekolojik süreçlerin ve kültürel bütünlüğün göz önüne alındığı estetik, sosyal ve ekonomik ihtiyaçlarla birlikte tüm kaynakların yönetimini bütünleştiren turizmdir. Doğal kaynaklar korunamadığı, sürdürülebilirliği sağlanamadığı, tüketildiği takdirde turizmin de bir anlamı kalmayacaktır (Kuntay 2004).

Plansız ve yoğun yapılaşma; tarım alanlarına, doğal bitki örtüsüne, eşsiz doğal güzelliklere, ender ekolojik zenginliklere ve çevre kalitesi (hava, su, toprak, iklim) üzerine büyük zararlar vermeye devam

etmektedir. Kentsel mekanlarda insan ve çevre sağlığını tehdit eden hava ve gürültü kirliliği, görsel kirlilik, yeşil alan azlığı gibi sorunlar tatil yörelerinin de ortak sorunları haline gelerek, ayırıcı ve çekici özellikleri bulunan turizm merkezlerini sıradan yerler haline dönüştürmektedir (Yılmaz, 1997).

Doğal ve kültürel çevre üzerine büyük yaralar açan sert ve klasik turizm anlayışı, giderek çeşitlenmeye başlayarak çevreye karşı duyarlı ve bilinçli turizm aktivitelerine dönüşmektedir. Klasik turizm anlayışına göre alternatif turizm, kitle turizmine göre yumuşak turizm, çevreye karşı duyarlılığından dolayı ekoturizm, özelliklerinden dolayı bilinçli turizm kavramları ortaya çıkmıştır (Güleç, 1992; Özkan, 1993; Doğaner, 1994). Bu bağlamda Tokat ve çevresi birçok özgün doğal, tarihi ve kültürel özellikleri değişik alternatif turizm hareketleri için yüksek potansiyel içermektedir. Bu doğal kaynak değerlerinin en önemlilerinden birisi şüphesiz Ballica Mağarası'dır.

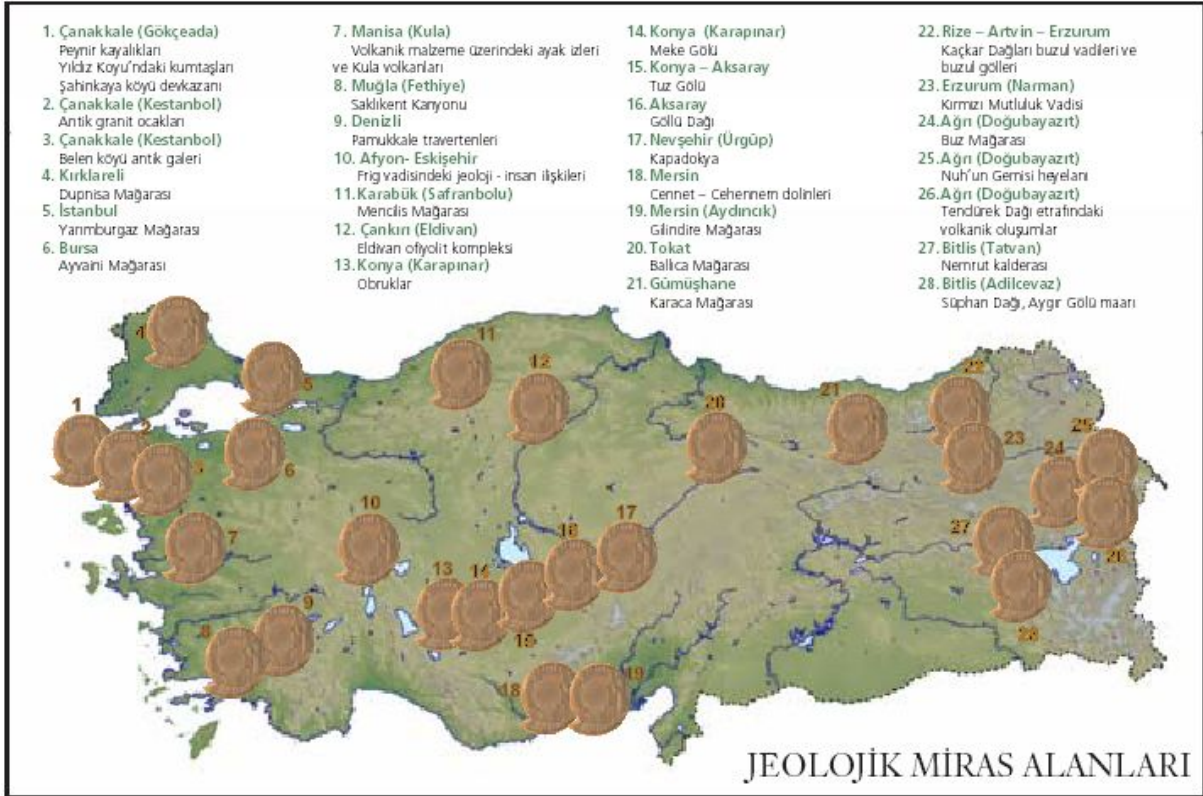
Bu çalışmada Ballica Mağarası Jeolojik Miras Alanının ortam özellikleri, kendi sahip olduğu ve çevresinde yer alan kaynak değerleri ile alternatif turizm potansiyelinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

Ballica Jeolojik Miras Alanının Kaynak Değerleri Yönünden Değerlendirilmesi

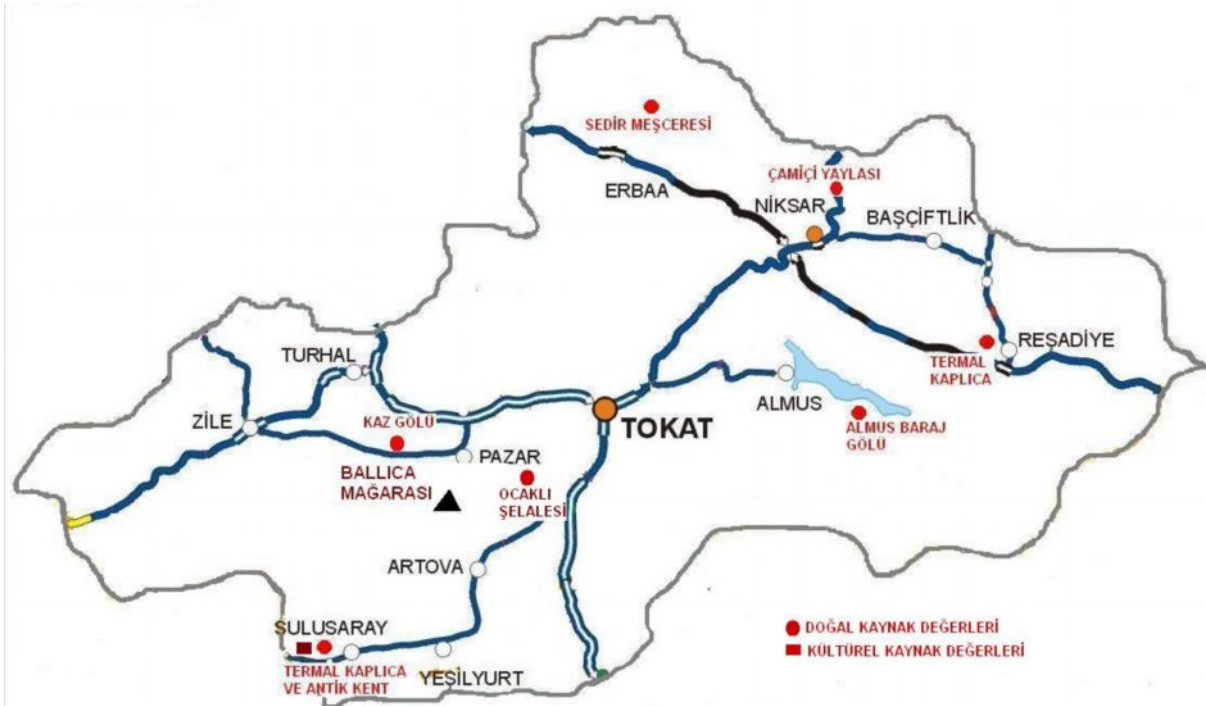
Türkiye sayısız jeolojik oluşumun kaynağı durumunda olmasına karşın, ülkemizde sadece 28 adet alan belirlenerek Jeolojik Miras Alanı olarak nitelendirilmiş ve bu alanlar Şekil 1' de verilmiştir.

Ballica Mağarası Tokat ili Pazar ilçesine 8 km, Tokat kent merkezine 33 km mesafede bulunmaktadır. Bölgenin en yüksek tepesi olan Akdağ'ın kuzey yamacında bulunan mağaranın rakımı 1085m'dir.

Ballica Mağarası doğal ve kültürel kaynak değerleri bakımından oldukça zengin olan bir konumda yer almaktadır. Yakın çevresinde yer alan Kaz gölü, Sulusaray kaplıcası ve Antik Kenti, diğer antik kentler, höyük ve tümülüsler, Almus Baraj Gölü, Reşadiye termal kaplıcaları, Niksar Çamiçi Yaylası, Erbaa Lübnan Sediri meşcereleri, gibi pek çok doğal ve kültürel zenginliğe yakınlığı ile ön plana çıkması mümkün olan bir alandır (Şekil 2).

Şekil 1. Türkiye'nin Jeolojik miras alanları (Güngör, 2003)

Şekil 2. Tokat ili alternatif turizm kaynak değerleri

Ballica mağarası, 3.4 milyon yıl önce oluşmaya başladığı sanılan ve oluşum süreci halen devam eden, ülkemizin ve dünyanın en önemli mağaralarından birisidir. Mağara içerisinde girişten 19m yukarıya çıkılabilmekte, 75m aşağıya inilebilmekte olup bu aralıkta 5 kat ve 9 büyük salon bulunmaktadır. 94m yüksekliğindeki mağara, içerisinde barındırdığı makarna ve pırasa biçimli sarkıtlar, soğan sarkıtlar, dikitler, sütunlar, havuzlar, damlataşları, mağara

incileri, mağara gülleri ve ebruları ile dünyanın ve ülkemizin en seçkin ve en zengin oluşuma sahip örneklerindedir. Özellikle soğan sarkıtlar ülkemizde başka hiçbir mağarada bulunmamakta ve Ballica mağarasının nadir olma özelliğine kavuşmasını sağlamaktadır. Yine dikitsiz sarkıtlar da bu mağarayı diğer mağaralardan farklı kılan başka bir yapıdır (Canikli vd., 1992) (Şekil 3).

Şekil 3. Mağara içi oluşumlardan örnekler (Anonim, 2007).

Mağara içerisinde kuzeydoğu-güneybatı yönünde gelişen 1. galeride yer alan salonlar; Havuzlu salon, Büyük damlataşlar salonu, Fosil salon, Yarasalar salonu, ve Çamurlu salon, kuzeybatı-güneydoğu yönünde gelişen ikinci galeride ise Çöküntü salon, Mantarlı salon, Sütunlar salonu ve Yeni salon yer almaktadır. Bu salonlar, yapıları ve içlerinde barındırdıkları oluşumlara ve mağara içi şekillere göre isimlendirilmişlerdir (Zeybek, 2003).

MTA Mağara araştırmaları grubu tarafından projesi yapılan mağaranın giriş kısmı, iç aydınlatması, gezi yolları, merdiven ve dinlenme terasları ile dış kısmında yer alan kır kahvesi, merdivenli giriş bölümü Tokat İl Özel İdare Müdürlüğü tarafından tamamlanmış ve 1995 yılında turizme açılmıştır. Giriş kısmında oluşturulan terasta geleneksel Tokat yemeklerinin sunulduğu kır kahvesi ile yöresel el sanatlarının sergilendiği bir bölüm bulunmaktadır.

23.03.2007 tarihinde mağara içerisindeki oluşumlar ana kaynak değerleri olarak tespit edilmiş

ve 483 ha'lık bu alan Tabiat Parkı olarak ilan edilmiştir.

Mağaraya ulaşan yolun çevresi orman örtüsü ile kaplı olup, ziyaretçileri eşsiz bir manzara ile mağaraya ulaştıracak niteliktedir. Görsel peyzaj kalitesi oldukça yüksek olan bu yol; tarımsal peyzajlar, geleneksel kırsal yerleşimler, zengin doğal bitki örtüsünü gözler önüne sermektedir (Şekil 4). *Juniperus sp.*, *Carpinus sp.*, *Fagus sp.*, *Quercus sp.*, *Pinus sylvestris*, *Celtis sp.* gibi bitki türlerinin bir araya gelerek meydana getirdiği mağara yolu ve dış mekanındaki bitki örtüsü izlenmeye değer yapıdadır.

Mağaradan yaklaşık 150m. aşağıda bir restoran yer almaktadır. Bu mekan da manzara açısından oldukça değerli bir alan üzerinde konumlandırılmıştır. Mağaraya araçla ulaşım mümkündür. Bunun yanı sıra restoranın bulunduğu yerden mağaraya yaya olarak ulaştıran, bir teras niteliğinde olan patika yol da kullanıcılarına etkili görsel peyzajlar sunmaktadır (Şekil 5).

Şekil 4. Mağaraya ulaşımı sağlayan yolun sahip olduğu eşsiz manzaradan örnekler (Orijinal 2006).

Şekil 5. Patika yol ve sahip olduğu manzaradan bir görünüm (Orijinal 2006).

Mağaranın bulunduğu alana direk araçla ulaşımı sağlayan yol küçük bir otoparka bağlanmaktadır. Bu otopark özellikle yoğun ziyaret dönemlerinde yetersiz kalmakta, zaten dar olan yol araçlarla dolmakta ve bu durum trafik açısından bir kargaşaya neden olmaktadır (Şekil 6). Mağara girişi yoldan 70

m yükseklikte, yuvarlak kemer şeklinde olup, merdivenlerle mağaraya ulaşılabilir (Şekil 7). Merdiven sahanlıklarında yer yer dinlenme terasları bulunmakta, üst kısımda küçük bir oturma mekanı yer almaktadır.

Şekil 6. Otoparktan bir görünüm (Orijinal 2006) Şekil 7. Mağara girişi (Orijinal 2006)

Mağara girişine yakın bir bölümde geleneksel hediyelik eşyaların sergilendiği, kullanıcılara oturup dinlenme ve yemek yeme olanağı sunan bir mekan

düzenlenmiştir (Şekil 8). Ancak bu mekan, yine yılın yoğun dönemlerinde oldukça yetersiz kalmaktadır.

Şekil 8. Mağara girişinde yer alan tesisler (Orijinal 2006).

Ballica mağarası, Tokat iline oldukça yakın bir mesafede ve ulaşımı rahat olan bir konumda yer almaktadır. Daha önce de bahsedildiği gibi mağaraya ulaşımı sağlayan yol, görsel kalite bakımından oldukça değerli manzaralarla dolu olup, zevkli bir ulaşım olanağı sunmaktadır. Bu nedenle zaten çok değerli oluşumları bünyesinde barındıran mağarayı ziyaret etmek için katedilen yol, kullanıcıları caydırıcı nitelikte değil, aksine teşvik edici özelliklere sahiptir. Bu bakımdan mağaranın turistik potansiyelinin oldukça yüksek olması beklenmektedir.

Tokat İl Özel İdaresi kayıtlarından derlenen verilere göre Ballica mağarasına yıllara göre gelen ziyaretçi sayıları çizelge 1 de verilmiştir. 1995 yılında turizme açılan mağara önce özel bir şirket tarafından işletilmiş, 19.06.2000 tarihinde Tokat İl Özel İdaresi tarafından devralınarak işletilmeye başlanmıştır. Bu nedenle resmi ziyaretçi verileri 2000 yılından itibaren kayıt edilmeye başlanmıştır.

Çizelge 1. Ballica mağarası yıllık ziyaretçi sayıları

Yıl	Ziyaretçi sayısı (kişi)
2000	55.611
2001	50.497
2002	62.290
2003	65.832
2004	72.952
2005	63.355
2006	60.143

Çizelgeden de görüldüğü üzere, mağaraya gelen ziyaretçi sayısı olması gereken düzeyde değildir. Bunun nedeni, Türkiye'nin en değerli mağaralarından birisi olan Ballica mağarasına hak ettiği değerin verilmeyerek bu değerler arasında adının çok nadir geçmesi, gerekli ve yeterli tanıtımın

yapılamamasıdır. Halbuki örneğin Damlataş mağarası (Alanya), İnsuyu mağarası (Burdur) ve birçok mağara, yerli ve yabancı pek çok turist tarafından bilinip ziyaret edilmektedir. Elbette Damlataş mağarasının yılda 250.000 turist tarafından ziyaret edilmesinin tek nedeni yeterli tanıtılması değil, önemli bir turizm merkezinde yer almasıdır. Ancak turizmin sadece deniz, kum, güneş ile sınırlı kalmaması gerektiği düşünüldüğünde, doğal ve değerli oluşumlarının anlatılması durumunda Ballica mağarasının da pek çok insanın ilgi odağı olması kaçınılmaz bir sonuç olacaktır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Ülkemizin sahip olduğu doğal ve kültürel miraslar çok zengin olmasına karşın, her geçen gün yanlış kullanımlarla tahrip edilmekte, hatta çeşitli amaçlarla yok edilerek sayıları azaltılmaktadır. Bu mirasların gelecek nesillere aktarılması için koruma-kullanım dengesinin iyi ayarlanması zorunludur. Bizden sonraki kuşakların kültürümüzü görecer tanıması, kültürel mirasların onlara ulaşması ile mümkün olabilmektedir. Nitekim kültürün oluşmasının temel etmeni doğa ve doğal kaynaklardır. Doğal kaynakların yerinde ve doğru kullanımı ile insan ve onun içinde bulunduğu yapay çevre var olmaya ve varlığını sürdürmeye devam edebilecektir.

Doğal zenginlik kaynaklarımızdan birisi olan jeolojik miraslar, yerkürenin jeolojik geçmişine ilişkin belge niteliğine sahip, görsel güzelliği de olabilen, kaybolması durumunda yerine konulamayacak, yok olma tehdidi altındaki her türlü jeolojik oluşumlardır. Türkiye, jeosit ve jeolojik miras açısından çok şanslı bir ülkedir. Bu zenginlik toplumumuzun üzerinde yaşadığı dünyayı tanıması için uygun bir araç olduğu gibi jeopark ve jeoturizm potansiyeli dolayısıyla ekonomik önemi de büyüktür. Korunmaları konusunda fikir birliği vardır. Yasal mevzuat içinde dolaylı ifadelerle değil, doğrudan açık tanımları ile ivedilikle yer almasında toplumsal yarar bulunmaktadır. Bu konunun yeni çıkarılacak Çevre Yasası kapsamına alınması ile koruma ve kullanmadaki sorumlu-yetkililer de belirlenmiş olacaktır (Anonim 2005). Jeolojik miras alanları denilince kanyonlar, peribacaları, volkanlar, obruk ve mağaralar gibi çok çeşitli jeolojik oluşumlar akla gelmektedir.

Mağaralar turizm açısından görsel, sportif, sağlık ve kültürel kaynak değerleri ile önem kazanmaktadırlar. Derinliği ve uzunluğu fazla olan mağaralar sportif açıdan değerlidir. Bu mağaralarda mağaracılar gruplar halinde ve özel donanımlarla dolaşırlar. Ballica mağarası bu açıdan önem arz etmeyen bir mağara olup, daha çok görsel özelliği ile ön plana çıkmıştır. Mağara içerisinde eski devriler

ait yapıların bulunması, burasının kültürel bir değer de taşıdığına kanıtıdır.

Mağaranın yıl boyu ortalama hep aynı sıcaklık (17-24°C) ve nemde (%40-80) kalması, belirgin bir hava akımının olmaması mağara içerisinde bir mikroklima alanı oluşmasına neden olmakta, bu durum da sağlık açısından bir değer taşıyabileceğini göstermektedir. Nitekim Doğaner (2001)'in bildirdiğine göre mağara tedavisi (speleoterapi), mağara mikroklimasının tedavi edici etkisi konusunda olumlu deneyler sonucu ortaya çıkmıştır.

Mağaraların doğa turizmi açısından en önemli özelliği, mağara ortamında damlama, akma, buharlaşma, durgun su ortamı gibi çökeltme mekanizmaları nedeni ile oluşan speleotem (mağara oluşumu) adı verilen şekillerin biçim, renk, yoğunluk ve boyutları açısından sunduğu görselektir (Doğaner, 2001). Ballica mağarası içerisinde yer alan doğal oluşumlar, bu mağaranın Türkiye'nin nadir mağaraları arasında yer almasını sağlamakta, ziyaretçilere görsel açıdan zengin bir doğal mekan sunmaktadır.

Ülkemizdeki diğer mağaralarda olduğu gibi Ballica Mağarası da küçük yarasaların yaşama ortamını oluşturmakta ve bu yönüyle Bern Sözleşmesi (1984) gereği koruma altına alınması gerekmektedir. Aynı zamanda mağaralar 2872 sayılı Çevre Kanunu (1983) ve 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu (1983) ile korunmakta olup, doğrudan bir yasa ile korunamamaktadır. Bu dolaylı koruma, mağaraların korunması açısından yetersiz kalmakta, direk koruma sağlayacak yasaların yapılmaması halinde pek çok doğal ve kültürel miras geçmişte nasıl kaybedildiyse ve bu gün nasıl kaybetmeye devam ediliyorsa, mağaraların da aynı şekilde kaybetme tehdidi ile karşı karşıya kalacağı şüphe götürmez bir gerçektir.

Ülkemizdeki pek çok mağarada yaşanan sorunlar aynıdır. Mağaranın turizme açılması, o mağaranın içerisinde yürüme yolları ve teraslar oluşturmak, aydınlatma elemanları yerleştirmek, girişini düzenlemek, gerekiyorsa kapısını genişletmek vb. gibi pek çok yapısal düzenleme sonucunda gerçekleştirilmektedir. Bu çalışmalar yapılırken çoğu zaman yeterli dikkat ve hassasiyet gösterilmemekte ve değerli pek çok oluşum tahrip edilmektedir. Örneğin mağara içerisine konulması gereken aydınlatma elemanları özeldir. Sıradan bir aydınlatma elemanı kullanıldığı takdirde mağara içerisindeki yüzeylerde yosunlaşma, bozulma, renk değişimi oluşması kaçınılmazdır. Nitekim Ballica Mağarası'nda bu gerçekleşmiş, muhtemelen daha az maliyetli olduğundan sıradan aydınlatma elemanları kullanılmış ve yukarıda bahsedilen olumsuz etkiler ortaya çıkmıştır. Koruyarak kullanımın gerekli olduğu bu alanda doğru malzemenin doğru şekilde kullanımı, alanın daha uzun süre bozulmadan doğal

halini sergileyebilmesine, dolayısıyla sürdürülebilirliğin sağlanmasına olanak tanıyacaktır.

Ballica Mağarası gibi jeolojik oluşumların yöre, bölge ve uzun dönemde ülke ekonomisine katkısını artırmaya yönelik gelişim kararları alınmalıdır. Ballica Mağarası özellikle yöre halkının geçim kaynaklarının bir ayağını oluşturmaktadır, bu nedenle yöre halkı mağarayı korumaya yönelik çalışmalara katılmalıdır.

Ballica Mağarası, turizme açılmış ve Tabiat Parkı olarak ilan edilmiş olmasına rağmen koruma için planlama ve uygulama kararları tam anlamıyla yeterli değildir. Yani taşıma kapasitesi, alanın risk analizi, çevre analizleri ve kullanıcı talep ve eğilimleri iyi belirlenmelidir. Bu anlamda sürdürülebilir turizm çerçevesinde alan bütün olarak ele alınarak ve yörenin geleneksel yaşamı ön plana çıkarılarak diğer alternatif turizm faaliyetleri (pansiyonculuk, yerel mimari, ekolojik tarım, flora turizmi, yayla turizmi, termal turizm, kültür turizmi, geleneksel yaşam, el sanatları vs.) teşvik edilmelidir. Oluşumları uzun yıllar alan eşsiz doğal kaynaklardan olan Ballica Mağarası merkezli turizm geliştirme ve korumaya yönelik master planları hazırlanmalıdır. Korumada öncelik yöre halkının bilinçlendirilmesi ve katılımının sağlanmasından geçmektedir.

Bu alan pek çok doğal ve kültürel kaynak değerini bünyesinde barındıran Tokat kenti içerisinde yer alması ve bu kaynaklara çok yakın olma niteliği ile önem taşımaktadır. Ayrıca yine doğal kaynak değerlerinin yanı sıra Kral Kaya Mezarları gibi antik öneme sahip kültürel değerlerle ön plana çıkan Amasya kentine yakınlığı ile de değerlendirmeye

alınması gerekmektedir. Bu iki kent için tüm kaynak değerleri belirlenerek bir tur güzergahı oluşturulmalı, tanıtımlar tüm alternatif turizm önerileri birlikte sunulacak şekilde yapılmalıdır.

KAYNAKLAR

- Anonim, 2003. Yeşil Atlas Dergisi, sayı 6.
- Anonim, 2005. Jeolojik Zenginliklerimiz Araştırma-Yasal Mevzuat Çalıştayı, Sonuç Bildirgesi. <http://www.mta.gov.tr>
- Anonim, 2007. Ballica Caves Turkey. (http://www.pbase.com/dosseman/ballica_caves)
- Canikli, B., Çelik, M., Novinpour, E. A., 1992. Ballica Mağarası. Tokat Kültür Araştırma Dergisi, (3), 7, 4-6.
- Demirel, Ö., 2005. Doğa Koruma ve Milli Parklar. Karadeniz Teknik Üniversitesi Orman Fakültesi Genel Yayın No: 219, Trabzon.
- Doğaner, S., 1994. Köyceğiz-Dalyan Çevresinde Eko-Turizm. Türkiye Kalkınma Bankası Turizm Yıllığı, 94-108.
- Doğaner, S., 2001. Türkiye Turizm Coğrafyası. Çantay Kitabevi, 228, Ankara.
- Eken, G., 2003. Neden Miras Coğrafyalar. Yeşil Atlas Dergisi, sayı 6,20-27.
- Güleç, S., 1992. Doğu Karadeniz Bölgesi İçin Yeşil Turizm Planlama İlkeleri. Doğu Karadeniz Turizmi, Konferans-Workshop, 71-78.
- Güngör, Y., 2003. Jeolojik Miras. Yeşil Atlas Dergisi, sayı 6, 42-49.
- Kuntay, O., 2004. Sürdürülebilir Turizm Planlaması. Alp Yayınevi, 217, Ankara.
- Özkan, M. B., 1993. Turizmde Çevreye Duyarlılık (Soft Turizm). Tabiat ve İnsan, Türkiye Tabiatı Koruma Yayınları, 18-21.
- Yılmaz, A., 2002. Jeoparklar. Bilim ve Teknik Dergisi, 417, 64-68.
- Yılmaz, H., 1997. Yayla Turizmi Örneğinde Doğal ve Kültürel Kaynak Değerlerinin Rekreasyonel Turizm Yöntünden Planlanması. 7. Ulusal Bölge Bilimi Bölge Planlama Kongresi, 297-303, İzmir.
- Zeybek, H. İ., 2003. Akdağ'ın (Tokat) Doğal Ortam Özellikleri ve Turizm Potansiyeli. Doğu Coğrafya Dergisi, 8(9), 117-142.